

Xabier Coluig
escriptor

Jaume Tió i Noé, el "romàntic oblidat" (3/21)

“A Tortosa fou on veié per primera vegada la llum, el dia 10 d'abril de l'any 1816, aquest poeta, dramaturg i publicista”, es pot llegir sobre una pàgina esgrogueïda de la publicació intitolada *Catalans Notables*, una còpia de la qual, escanejada, es troba disponible a Internet. Això dona una primera idea de la consideració que va rebre Tió i Noé durant el seu temps, la qual cosa contrasta amb l'ostracisme al qual ha estat condemnat durant el nostre. La publicació no porta per títol *Tortosins Notables*, no, ni tan sols *Ebrencs Notables*. La revista, novament, s'anomena *Catalans Notables* i el tortosí Jaume Tió i Noé n'és un representant de ple dret. El 1830 entra al Seminari de la ciutat, on completa fins al primer curs de teologia, però es trasllada després a València per tal d'estudiar dret. Gràcies a la correspondència que manté amb el pare durant aquest temps, sabem que té

problemes econòmics en perdre --no se sap com-- els estalvis familiars que havien de fer possible la seva manutenció a València.

Del seu pare només sabem que era comerciant i que la relació que va establir-hi, de dependència, entre victimista i abusiva, va ser una constant al llarg de tota la seva vida i va inspirar alguns dels versos més intensos de la producció poètica del Tió i Noé.

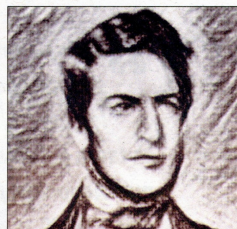
Representant únic de l'ideal romàntic de viatger i bohemí, de València va tornar a Tortosa, de Tortosa va fer cap a Barcelona —on va iniciar una relació professional amb l'editor Oliveres que duraria la resta dels seus dies— i de Barcelona va fer cap a París.

No era el seu primer cop a la capital gal·la. Ja uns anys abans hi havia estat de passada, errant, famolenc i miserable. Aquesta vegada, però, va relacionar-se amb tot d'artistes i personalitats de la cultura i va freqüentar els cercles més

sibarites de la comunitat d'expatriats espanyols, entre els quals van destacar el duc de Rivas i també Martínez De la Rosa. Aviat va començar a col·laborar amb els rotatius *Le Siècle*, en francès, i *El Orbe Literario*, que es publicava en castellà tot i ser imprès a França.

Un cop retornat a Catalunya, continua la seva intensa activitat periodística, col·laborant ara amb diverses publicacions barceloneses, com *El Constitucional* o *El Guàrdia Nacional*, de Pau Pífferrer, el qual tingué Jaume Tió i Noé sempre en gran estima. El 1841 va fundar i dirigir *El Liberal Barcelonès* i, més endavant, havent demostrat ser un home de grans coneixements i cultura, va ser nomenat director també d'*El Heraldo* i *El Solitario*.

Totes aquestes aportacions periodístiques, que de vegades feia sota dels pseudònims El Bachiller Gal·laón, El Licenciado Borrajas o Tió de l'Infern, representaren una important plataforma per a la divul-

gació i crítica literària a Catalunya que donaren pas, a poc a poc, a la publicació sobretot de la producció poètica del mateix Tió i Noé. Si no hagués estat per això, de la seva obra, n'hauria sobreviscut encara molt menys material.

Tanmateix, el gruix més representatiu de l'obra literària de Jaume Tió i Noé és la dramaturgia. Les seves obres de teatre s'estrenaren a Barcelona a finals de la dècada del 1830 amb gran èxit tant de públic com de crítica. Entre els seus admiradors fervents es comptaven Joaquim Rubió i Ors, Víctor Bala-

guer, Manuel Milà i Fontanals, Joan Cortada, Bonaventura Carles Aribau i altres intel·lectuals que, juntament amb Jaume Tió i Noé, foren els majors exponents del romanticisme literari a Catalunya. Així és com van nàixer *El castellano de Mora*, *Generosos a cuál más*, *Alfonso III el Liberal* o *Leyes de deber y amor*, considerada la seva millor obra, i *El espejo de las venganzas*, inspirada en la història de la corona catalanoaragonesa.

Tot i escriure en castellà, va ser l'autor que va iniciar el fenomen que, amb el temps, s'ha donat a conèixer amb el nom de catalanització temàtica del drama romàntic.

Tió i Noé va morir, de forma sobtada, arran d'una tuberculosi mal curada, el 4 de setembre de 1844, a l'edat de 28 anys, deixant els cercles literaris barcelonesos i la ciutat de Tortosa sumits en una gran commoció. De la seva vida personal només sabem que va estar casat amb Dolors de Garecave.